

Door Paul Cohen

PAUL COHEN (1957) MAAKTE IN ZIJN LOOPBAAN ALS DOCUMENTAIREMAKER EN CAMERAMAN VERSCHILLENDE KORTE EN LANGE DOCUMENTAIRES WAARONDER *DE WINNAARS*, *HOLLANDSE HELDEN* EN *THE HAMBURGER THEORY*. DAARNAAST WERKTE HIJ JARENLANG VOOR HET VPRO-PROGRAMMA *DIOGENES*. IN 2004 MAAKTE HIJ MET IdV DE DOCUMENTAIRE *I AM THE VIOLIN*. DE DOCUMENTAIRE/DANSFILM *VOETEN OP AARDE/TUIN VAN EROS* WORDT LATER DIT JAAR UITGEZONDEN BIJ DE NPS OP NEDERLAND 3

VOETEN OP AARDE

TUIN VAN EROS

Al jaren bestond het idee om met Rudi van Dantzig nog eens speciaal voor televisie een dans te ontwikkelen, aanvankelijk op basis van Vier Letzte Lieder van Richard Strauss. Toen dat vanwege een rechtenkwestie met de erven Strauss niet door kon gaan, leek het project als een nachtkaars uit te gaan.

Totdat Rudi van Dantzig kennis maakte met het strijkkwartet *Tuin van Eros* van Louis Andriessen. Dit is een klein meesterwerk van vijftien minuten, waarin atmosfeer en structuur op een schitterende manier in elkaar verweven zijn. Het idee kreeg vorm in een choreografie voor twee dansers en een acteur, op te nemen in een studio. Als regisseur kreeg ik de kans het wordingsproces in een documentaire vast te leggen. Iedereen die ik uitlegde wat ik aan het doen was, zei: 'oh, een soort 'making of' dus'. Nee, geen 'making of', maar een film over de totstandkoming van een choreografie voor televisie.

ALLES UIT HET HOOFD

Wat gebeurt er tussen de choreograaf en de dansers bij het maken van een dans?

Ze hebben een gemeenschappelijke taal, maar er is geen bladmuziek zoals bij musici. Alles moet uit het hoofd. "Het lichaam is het instrument van de danser", luidt de vergelijking. Hoe moet de choreograaf, die in dit geval zowel componist als dirigent is, deze 'instrumenten' laten doen wat hij thuis in zijn keukentje heeft zitten bedenken? Ik ben een zuivere leek op het gebied van dans. Tijdens de opnamen vertelde ik Van Dantzig hoe verbluft ik was over de snelheid en precisie waarmee de dansers zijn instructies niet alleen uitvoerden, maar ook bijna feilloos konden onthouden. Hij lachte hartelijk en ik begreep dat wat mij zo verbaasde, voor de dansers gewoon een kwestie van professionaliteit is. Voor mij blijft het een vorm van magie, waarbij een zesde zintuig wordt aangesproken. Overigens is dat niet ongewoon bij het scheppen van kunst.

DOCUMENTAIRE OVER DE
VAN EEN CHOREOGRAFIE
EN EEN ACTEUR

Foto Tom van Noorden

TOTSTANDKOMING VOOR TWEE DANSERS

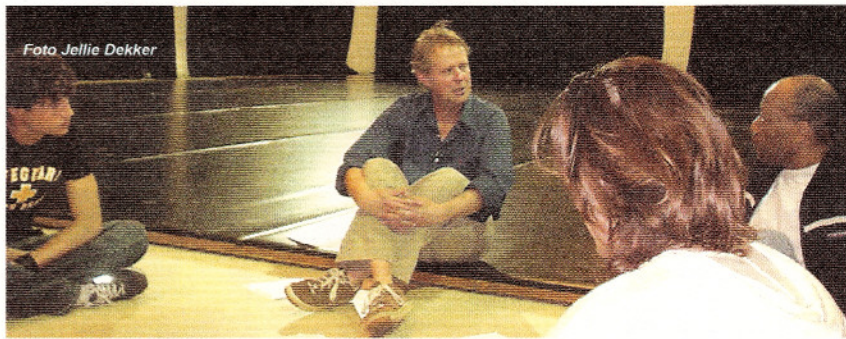

Foto Jellie Dekker

LEVEN IS BEWEGEN

Wat er werkelijk gebeurt bij de totstandkoming van de dans is onfilmbaar, want dat proces speelt zich af op een onbereikbaar niveau. Maar de suggestie van de totstandkoming, en die is voor een film ruim voldoende, kreeg ik in overvloed aangereikt in de persoonlijkheid en uitstraling van Rudi van Dantzig. Met z'n zeventig jaar, waarvan vijftig actief als choreograaf, kreeg ik een man voor de camera die de vraag over 'totstandkoming' eigenlijk irrelevant maakte. Ik hoefde bij wijze van spreken alleen de cameraknop in te drukken en de band liep vol met de fascinerende bewegingen en uitdrukkingen waarmee zijn abstracte idee tot leven werd gewekt in drie mannelijke lichamen op een vloer van zand. "Leven is bewegen", zo merkt Van Dantzig op in deze film. Deze essentiële woorden wegen des te zwaarder uit de

mond van iemand die een paar jaar geleden aan de greep van kanker heeft weten te ontsnappen. Op het voorblad van Andriessens bladmuziek staat vlak onder de titel *Tuin van Eros* met ballpoint 'thanatos' gekrabbeld, het Griekse woord voor 'dood'. Die tegenstelling en verstrengeling, tussen liefde en dood, golft in elke sequens en in elke pas van deze dans.

Tijdens de repetities bleek hoe sterk en expressief Van Dantzig nog steeds beweegt, ondanks – of eigenlijk dankzij – z'n oudere lichaam. Dit bracht een aantal betrokkenen ertoe hem te vragen of hij niet zélf aan de dans zou moeten deelnemen: de meester die nog één keer zelf optreedt. Daar voelde hij niet voor. Maar het was wel een mooi idee: de componist, de dirigent en de uitvoerder in één, samen met zijn dansers.

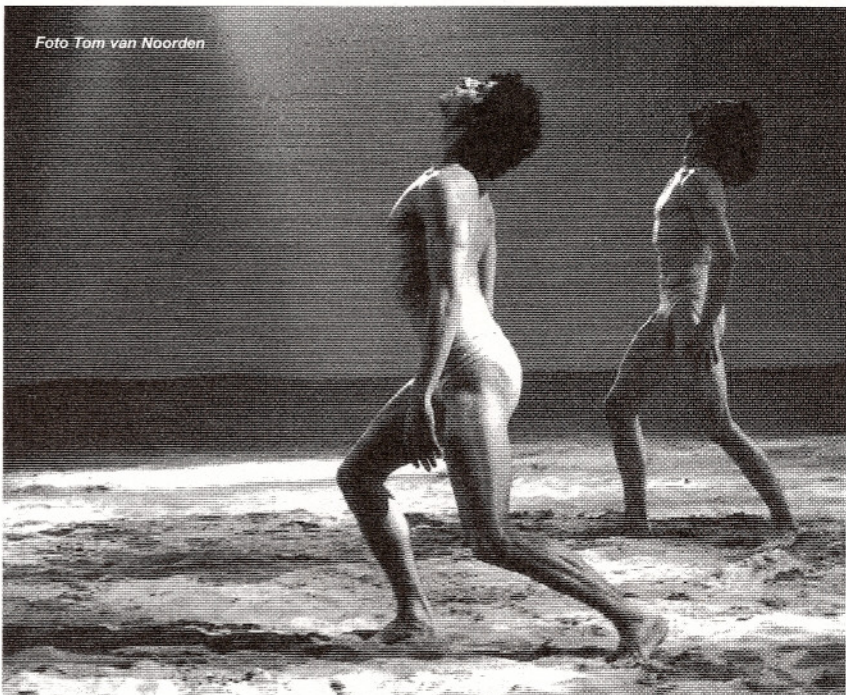

Foto Tom van Noorden